

Testen op rundertbc voor het collectief belang

Dat rundertbc nog steeds kan toeslaan, ook in officieel vrije landen, bleek afgelopen zomer nog maar eens. In België was een melkveebedrijf zwaar besmet. Gelukkig bleven Nederlandse contactbedrijven buiten schot. Maar hoe kan een ziekte in landen als België en Frankrijk, die al jaren vrij zijn, toch voor problemen zorgen? En hoe voorkom je dit? Clazien de Vos en Ad Koets van het Central Veterinary Institute (CVI), onderdeel van Wageningen UR: "Test na import, voor het collectief belang."

"Je ziet dat een aantal lidstaten die vrij zijn, wel rundertbc-uitbraken hebben. Zo zijn enkele regio's in Frankrijk volgens de norm niet vrij", zegt Koets. De norm is dat maximaal 0,1 procent van de rundveebedrijven besmet mag zijn met rundertbc. "Sommige Franse regio's halen dit niet, maar het land als geheel is nog wel vrij omdat alles bij elkaar niet boven de norm uit komt", vult De Vos aan. Hoe rundertbc precies kan toeslaan

Rundertbc is een meldings- en bestrijdingsplichtige ziekte. Van klinische verschijnselen van rundertbc dient altijd melding te worden gemaakt bij de NVWA. In dat geval is testen op eigen initiatief niet toegestaan. Is een dier vanuit het buitenland aangevoerd op een bedrijf (zonder klinische verschijnselen van rundertbc) en wil men weten of het dier een rundertbc-besmetting in het buitenland heeft opgelopen, dan mag wel getest worden door de dierenarts. Ongunstige uitslagen moeten te allen tijde gemeld worden bij de NVWA, waarna NVWA vervolgonderzoek doet. Voor meer informatie over het draaiboek rundertbc kunt u terecht bij de NVWA (www.nvwa.nl).

in officieel vrije landen is onbekend, maar de belangrijkste oorzaken zijn vermoedelijk handel tussen bedrijven en contact met besmette wilde dieren. "De situatie lijkt redelijk stabiel, maar rundertbc zou meer aandacht moeten krijgen bij import", aldus Koets.

Lastig op te sporen

Het grootste risico voor Nederland ligt bij de import van gebruiksvee, zo bleek uit recent gepubliceerd onderzoek van De Vos en anderen. De Vos: "Besmette kalveren die binnen acht maanden naar de slacht gaan veroorzaken geen grote problemen. Het gaat vooral om fokvee dat wordt geïmporteerd uit risicogebieden. Een infectie is bijna niet te zien aan het dier en lastig op te sporen." Jarenlang vrij zijn van rundertbc heeft wat dat betreft ook een nadeel: veehouders in Nederland zijn niet meer bekend met de aandoening en herkennen deze minder snel (zie kader 'Symptomen van rundertbc').

Testen na import is (onder voorwaarden, zie bovenstaand kader) een mogelijkheid om te achterhalen of een rund tbc heeft, zegt Koets. "Het alternatief is wachten op de klinische verschijnselen." En dan is het vaak al te laat, omdat dieren de infectie dan al verspreid kunnen hebben naar andere dieren, andere bedrijven en mogelijk ook mensen. Testen is niet duur en kan op termijn een hoop ellende besparen, als een bedrijfsruiming zoals die in België. Maar er zijn ook nadelen. "De test is niet heel gevoelig en niet volledig specifiek. Een dier met bijvoorbeeld paratbc kan ook een ongunstige uitslag voor run-

dertbc krijgen, de zogenoemde vals-positieven. Die kans is 1 procent." Maar het tegenovergestelde kan ook gebeuren wanneer het dier te snel wordt getest. Door de stress die een dier kan ervaren tijdens het transport kan het immuunsysteem onderdrukt worden en kan de reactie op de test uitblijven, de zogenaamde vals-negatieven. "Daarom is het verstandig om na import even te wachten met testen, ongeveer drie tot zes weken. En het dier in de tussentijd in quarantaine te zetten, maar dat is sowieso verstandig", adviseert Koets.

De Vos werkt als risico-analist bij Central Veterinary Institute, onderdeel van Wageningen UR, en deed onderzoek naar de importrisico's van rundertbc voor Nederland.

Huidtest: zwelling is infectie

Het testen van de aangevoerde dieren gaat in stappen: allereerst bestelt de dierenarts bij CVI VZ-tuberculines (VZ staat voor 'vogel' en 'zoogdieren'). Deze bestaan uit twee mengsels van bacteriedelen die, wanneer ze geïnjecteerd worden op de juiste plekken in de halshuid van het dier, een reactie oproepen

Symptomen van rundertbc

- Meestal een chronische ziekte
- Verloop kan meerdere maanden tot jaren duren. Achter nieuwe bullet zetten
- Geringe en fluctuerende verhoging van de lichaamstemperatuur
- Gewichtsverlies
- Hoesten.

Koets is het hoofd van het Nationaal Referentie Laboratorium voor mycobacteriële infecties en tuberculose bij Central Veterinary Institute, onderdeel van Wageningen UR.

als de koe geïnfecteerd is met rundertbc. Drie dagen na de injectie controleert de dierenarts of de plekken zijn gaan zwellen. Is de uitslag ongunstig, dan moet dit gemeld worden bij de NVWA (zie kader).

Collectief belang

Er is een kleine kans dat rundertbc wordt gevonden, maar het is beter om het zekere voor het onzekere te nemen, vindt De Vos. "Hoewel er nadelen zitten aan de test, waaronder de kans op valspositieven of valsnegatieven, is het altijd beter dan de huidige situatie. Nu weten we niks. Als een dier met tbc langere tijd op een bedrijf aanwezig is, kan de infectie zich ongemerkt verspreiden." Testen is bovendien niet alleen in het belang van het eigen bedrijf. "Doe het voor het collectief belang", zegt Koets, "al is het maar om als land de vrije status te behouden en niet met restricties voor export te maken te krijgen."

En ook handelaars hebben een belangrijke rol: zij kunnen beter letten op het gebied waar de importdieren vandaan komen. "Vooral Ierland en Zuid-Engeland zijn risicogebieden. Maar in het verleden zijn ook besmette dieren geïmporteerd uit landen die officieel vrij zijn, zoals Polen, België en Duitsland. Ook bepaalde regio's in Frankrijk vormen momenteel dus een risico. Je hebt meer zekerheid met dieren uit Denemarken, Noorwegen en Zweden", zegt Koets. Wil je helemaal zeker zijn dat je geen rundertbc op het bedrijf introduceert, dan is er maar één oplossing, zeggen De Vos en Koets allebei: "Gewoon geen vee aankopen uit het buitenland."